

СТАНДАРТИ ЄС ЯК ОРІЄНТИР ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ РЕГІОНУ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Зелюк В.В.

Суспільні, політичні, економічні перетворення в сучасній Україні, як і в інших європейських країнах, потребують кардинальних змін у системі освіти. Перетворення в цій сфері пов'язані перш за все з реалізацією реформи школи, яка є незвичайно складним викликом для освіти і суспільства. У результаті цих процесів ми повинні досягти рівного доступу до якісної освіти, відійти від енциклопедичних знань і готувати майбутнє покоління до життя в інформаційному суспільстві XXI століття.

У 1999 році Комісією Європейського Союзу проголошено ініціативу Е-Європа, метою якої було прискорення процесів створення інформаційного суспільства (у березні 2000 року під час саміту в Лісабоні, присвяченого економічній політиці, цю ініціативу підтримали 15 керівників країн — членів Європейського Союзу):

- до кінця 2001 року під'єднати до Інтернету і забезпечити мультимедійними засобами всі європейські школи, створюючи загальноєвропейську мережу швидкого наукового обміну;
- до кінця 2002 року підготувати педагогічні кадри у галузі ІКТ;
- до кінця 2010 року зменшити у два рази кількість осіб, котрі мають неповну середню освіту.

До цих процесів повинна приєднатися й Україна. Тож пріоритетом нашої освіти стала її інформатизація, яка передбачає такі складові:

- організацію в кожній школі на всіх рівнях освіти принаймні одного комп'ютерного мультимедійного класу з доступом до Інтернету;
- підготовку вчителів усіх категорій і рівнів до використання ІКТ в дидактичному і виховному процесі;
- створення єдиного освітнього інформаційного простору на основі наявних баз мультимедійних дидактичних засобів, освітніх серверів і платформ дистанційного навчання.

Кожна складова є пріоритетною, але особлива увага приділяється підготовці педагогічних кадрів у галузі використання ІКТ. Згідно з основними концепціями школи XXI століття, вчителі повинні забезпечувати сприятливі умови для набуття учнями вмінь пошуку, упорядкування і використання інформації з різних джерел із використанням інформаційних технологій. Реалізація цих завдань передбачає залучення вчителів і учнів на всіх рівнях освіти. Усі вчителі повинні бути вчителями інформаційної технології такою ж мірою, як і вчителями читання, письма чи математики. Українській освіті також потрібні Стандарти підготовки вчителів у галузі використання ІКТ. Для їх розробки доречно було б звернутися до загальноєвропейських світових стандартів.

Нині системи освіти різних країн Європи за всієї їх культурно-національної різноманітності і специфіки

економічного розвитку характеризують дві тенденції:

1. Перехід до професійних стандартів, що ґрунтуються на результатах.

2. Системний опис кваліфікацій у термінах професійних компетенцій.

Створюються європейські організаційні структури з упровадження своєрідного «європаспорта» — сертифіката, у якому будуть означені засвоєні студентом компетенції і кваліфікації, що пройшли процедуру взаємовизнання, а також доповнення європейського резюме спеціальним додатком із переліком здобутих спеціальних професійних і ключових компетенцій.

Щоб успішно жити, навчатися, працювати в дедалі складнішому, інформаційно насиченому суспільстві знань, учні та вчителі повинні ефективно використовувати технології. Головними дійовими особами в цьому процесі є вчителі. Учитель відповідає за створення сприятливого навчального середовища та забезпечення навчальних можливостей, що полегшують використання технологій для навчання та спілкування. Тому конче необхідно, щоб усі вчителі були готові забезпечити своїх учнів такими можливостями. Більшість учителів-предметників ще не готові до використання комп'ютера не лише на уроках, а й у підготовці до їх проведення. Серед причин виникнення такої ситуації можемо назвати:

- недостатню комп'ютерну грамотність учителя;
- вузьке бачення технічних можливостей комп'ютерної техніки;
- невміння створювати власні комп'ютерні продукти (наприклад, дидактичні матеріали) тощо [1].

За словами Алана Кея, легенди комп'ютерного світу, учня Сеймура Пайперта, людини, не байдужої до майбутнього освіти, «більшість освітніх установ розуміють комп'ютерну грамотність як можливість працювати з деякими основними програмами Майкрософт Офіс і, можливо, трішки займатися веб-дизайном. Вони помиляються. Це ніби говорити: «Якщо ти знаєш, яким боком тримати книгу і знаєш, як знайти Розділ Три, то ти — грамотний». Грамотність — це перш за все означає наявність ідей, достатньо важливих, щоб обговорювати їх і писати про них. Уміння писати на комп'ютері — це, наприклад, уміння зробити динамічну симуляцію якоїсь ідеї, яку ви вважаєте важливою, симуляцію, з якою ви можете пограти, за допомогою якої та з якою ви можете вчитися».

«Найбільша проблема в тому, що школи мають дуже мало ідей, що робити з комп'ютерами, якщо всі діти їх матимуть... Можна розмістити рояль в кожній кімнаті, але це не сприятиме розвитку музичної куль-

тури, тому що музична культура знаходиться в людях. Комп'ютери — це такий же інструмент, як рояль. Учитель повинен почати думати, як використовувати комп'ютер на уроці задовго до того, як внести цей пристрій в клас» [2]. Користі від нього в школі не буде, якщо не буде тих, хто розуміє суть комп'ютерингу. Вчителів немає смаку до справжнього комп'ютерингу (і розуміння його суті). Сьогоднішній цивілізаційний імператив — це ІКТ-грамотність та вміння висловлювати свої ідеї за допомогою мультимедійних засобів так само, як і вміння викладати свої ідеї традиційними засобами письма [3].

Інтерактивні комп'ютерні моделювання, цифрові та відкриті освітні ресурси, інструментарій для складного, на рівні сучасних вимог, збору даних і аналізу — це лише незначний перелік ресурсів, що надають можливість учителям дарувати неперевершені можливості концептуального розуміння.

В Україні широка пропозиція різноманітних курсів як загально-інформатичних, розрахованих на широке коло користувачів (наприклад, CISCO, ECDL), так і спеціальних для вчителів, що допомагають їм набутти компетентості у сфері використання та проектування ІКТ. Це Intel «Навчання для майбутнього» та курси, організовані Microsoft. Хоча через свою короткотерміновість вони не завжди повністю відповідають очікуванням учителів, але так само, як і різні документи ЄС, а також «Стандарти ЮНЕСКО компетентності вчителів у використанні ІКТ», містять ідею «трикутника знань», що полягає у максимально тісному зв'язку освіти, дослідницької діяльності та технологічних інновацій.

Підвищення ІКТ-грамотності учителів — процес постійний. У Полтавській області він розпочався досить давно, має свої результати, і Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського (ПОППО) бере в ньому активну участь, впроваджуючи базові програми підвищення ІКТ-грамотності учителів, програми Microsoft «Партнерство в навчанні» та Intel «Навчання для майбутнього».

З вересня 2006 року на Полтавщині розпочато впровадження програми Microsoft «Партнерство в навчанні». У рамках цієї програми вже пройшли навчання 2 455 учителів області за курсом «Основи інформаційно-комунікаційних технологій».

Активну участь полтавські педагоги беруть у Всеукраїнському конкурсі «Учитель-новатор». Маємо гордість за наших призерів та лауреатів: Лисенко Тетяну Іванівну, учителя інформатики Полтавського обласного ліцею-інтернату для обдарованих дітей при Кременчуцькому педагогічному училищі ім. А.С. Макаренка; Горбатко Олену Володимирівну, учителя інформатики Хорольської гімназії; Шаполко Світлану Іванівну, учителя інформатики Піщанської гімназії Кременчуцького району.

В області напрацьовано позитивний досвід підготовки вчителів за програмою Intel «Навчання для майбутнього». За результатами цієї роботи Полтавщина займає другу позицію у всеукраїнському рейтингу. 9 007 учителів опанували цю новітню інформаційно-комунікаційну технологію.

У ПОППО забезпечено підвищення кваліфікації вчителів із питань використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі. Збільше-

но кількість годин на вивчення інформаційних технологій на курсах підвищення кваліфікації учителів усіх фахів. Учителі отримують знання з методики використання інтерактивних мультимедійних засобів навчання на уроках. Набуті навички роботи з інтерактивною дошкою спонукають педагогів творчо підходити до її використання на уроках у майбутньому.

В умовах переходу до профільного навчання інститутом проведено тренінги з підготовки учителів інформатики до роботи за профільними програмами.

Інтернет-ресурси відіграють важливу роль у формуванні ІКТ-компетентності педагогів та формуванні освітнього комунікаційного простору.

Сайт ПОППО (<http://www.ipe.poltava.ua>, рис. 1) є інформаційно-освітнім ресурсом, що містить корисну інформацію для учнів, педагогів, науковців. Головним завданням веб-сайту є інформування педагогів області про новітні досягнення і перспективи розвитку педагогічної науки, поширення використання і застосування сучасних інноваційних та інформаційних технологій, створення навчально-дослідницького середовища для підвищення кваліфікації педагогічних працівників, розміщення інформаційних ресурсів співробітників інституту, педагогічних працівників системи освіти області. На сайті розміщено більше ніж 250 сторінок. У електронному вигляді представлені видання ПОППО: монографії, посібники, збірники матеріалів конференцій, методичні видання (близько 60 МБ), електронний архів науково-методичного журналу «Постметодика», представлений 72 журналами з 1993 по 2009 рік. У 2008 році ПОППО взяв участь у Першому конкурсі на кращий веб-сайт закладів системи післядипломної педагогічної освіти, що відбувся з ініціативи Університету менеджменту освіти Академії педагогічних наук України та за фінансової підтримки дирекції освітніх програм INTEL в Україні. Виходячи з вимог сучасної системи освіти, пріоритетними напрямками роботи науково-методичних працівників із розвитку сайту є розміщення передового педагогічного досвіду, навчального матеріалу, розробка курсів дистанційного навчання, налагодження спілкування з педагогічними працівниками області, надання методичної допомоги через сервіси сайту.

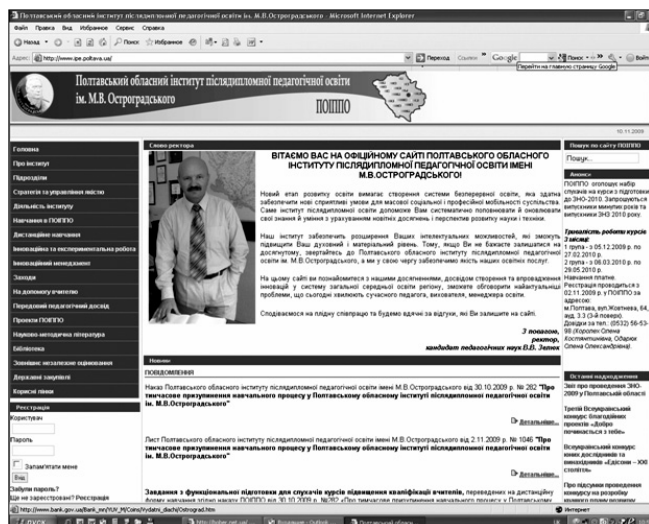

Рис. 1. Головна сторінка сайту ПОППО

Створення сайту дало новий поштовх до реалізації цікавих ідей зі створення обласних предметних сайтів. Так, функціонують сайти:

- «Форум інформатиків Полтавщини» (<http://www.it-pl.at.ua>);
- «Сайт учителів фізики та астрономії Полтавщини» (<http://fizyka-poltava.at.ua>);
- Обласний інформаційний портал «Хімічна освіта Полтавщини» (<http://chemportal.poltava.ua>).

ПКТ належать до інноваційних процесів, головне завдання яких — створення нового, що сприяє підвищенню ефективності навчально-виховного процесу. «Інновація» з латинської означає «оновлення», «змінення». Зміст поняття «інновації» означає не лише створення і поширення новацій, а й такі зміни, що мають суттєвий характер, супроводжуються новизною у способі діяльності та мислення, покращуючи підготовку учнівської молоді до викликів та можливостей сучасного суспільства знань.

Нині багато хто вважає, що система освіти займається тим, що вкладає інформацію в голови учнів. Проте латинське слово «educare» буквально означає «витягати». У давнину люди вірили, що джерело мудрості розташоване всередині людини. Метод Сократа дав змогу Афінам — місту з населенням

менше ніж 100 000 осіб — досягти небувалих висот культури та освіти.

Сучасні дидактичні методи ґрунтуються на переконанні, що кожен учень — це «порожній горщик», який у процесі навчання потрібно наповнити.

Щоб знову повернути освіті її колишню ефективність, нам потрібно створити такий навчальний простір, який дасть змогу учням і вчителям почувати себе незалежними, творчими членами освітньої родини.

Література

1. Стандарти інформаційно-комунікаційних компетентностей учителів <http://cst.unesco-ci.org/sites/projects/cst/default.aspx>. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Полтава, 18-20 листопада 2008 р.) / М-во освіти і науки України, Полтав. ін-т післядипл. педагог. освіти ім. М.В. Остроградського. — П. : Полтав. ін-т післядипл. педагог. освіти ім. М.В. Остроградського, 2008. — 96 с. — С. 5–20.
2. FACE to FACE: Alan Kay Still Waiting for the Revoultion. Interview by Lars Kongslem <http://squeakland.org/resources/articles/article.jsp?id=1004>.
3. Computational Literacy and Fluency: Being Independent of High-Tech Scribes Gerhard Fischer, University of Colorado, Boulder Kay, A. C. (1984) «Computer Software,» Scientific American, 251(3).
4. «E-Ukraine» <http://www.e-ukraine.biz/>.

★ ★ ★

З ДОСВІДУ ПРОВЕДЕННЯ ОЛІМПІАДИ З ІНФОРМАТИКИ НА ПОЛТАВЩИНІ

Кирилюк М.В., Кузуб Ю.А.

Підготовці учнів до олімпіад з інформатики на Полтавщині приділяється значна увага. Робота починається з вересня і закінчується IV етапом олімпіади. Ця робота організується як з учителями, так і з учнями. Ми виходимо з того, що лише неформальне, творче ставлення вчителя до олімпіад може дати позитивні результати. Одна із складових готовності вчителя до участі в олімпіадному русі — це відповідний рівень і постійна підтримка свого фахового рівня [1, 2]. Підготовка вчителів здійснюється як на курсах підвищення кваліфікації, так і у міжкурсовий період.

Для цього на базі Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського (ПОППО) проводяться курси для вчителів інформатики з проблеми «Робота з обдарованими учнями у контексті підготовки до олімпіад з інформатики».

Для проведення занять на курсах запрошуємо вчителів, які мають переможців на різних етапах олімпіади, науковців (зокрема, Суворову С.С., учителя інформатики Полтавського ліцею №1; Лисенко Т.І., учителя інформатики Полтавського обласного ліцею-інтернату для обдарованих дітей при Кременчуцькому педагогічному училищі ім. А.С.Макаренка; Барболіну Т.М., доцента Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г.Короленка (ПДПУ); Роскладку А.А., доцента Полтавського університету споживчої кооперації України (ПУСКУ).

У міжкурсовий період використовуємо різні форми роботи з учителями інформатики: семінари, кон-

ференції, тренінги, роботу спеціальних дослідницьких груп (СДГ), вивчення та поширення передового педагогічного досвіду.

Щорічно інститутом проводяться тематичні семінари, інструктивно-методичні наради для вчителів інформатики, які займаються олімпіадним програмуванням. Учителі знайомляться з методичними та психологічними особливостями роботи з обдарованими учнями, для них проводять майстер-класи досвідчені педагоги (Кузуб Ю.А., учитель інформатики Семенівського НВК №2; Телятник С.М., учитель інформатики Кобеляцької ЗОШ І–ІІІ ступенів №2; Чайдак О.В., учитель інформатики Кременчуцького ліцею інформаційних технологій №30).

За результатами роботи СДГ був виданий посібник «Мова програмування Паскаль» та «Перші кроки у підготовці учнів до олімпіади з інформатики» (автори Суворова С.С., Ільченко О.О.), який використо-